

KUUMA-SEUDUN LAUSUNTO VALTAKUNNALLISEN LIIKENJÄRJESTELMÄSUUNNITELMAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 22.11.2019 (VN/7835/2019)

LUONNOS 14.1.2020/HH

Taustaa

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt KUUMA-seudulta lausuntoa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arviointiohjelmasta. Lausunto on pyydetty toimittamaan ensisijaisesti www.launtopalvelu.fi -sivuston kautta 24.1.2020 mennessä.

Suomen ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu on käynnistynyt liikenne- ja viestintäministeriön koordinoimana vuonna 2019. Suunnitelmassa tullaan analysoimaan liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristöä sekä esittämään suunnitelman yhteiskunnalliset päämäärät ja liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet. Suunnitelma sisältää 12-vuotisen toimenpideohjelman, joka sisältää valtion ja kuntien toimenpiteitä sekä liikennejärjestelmää koskevan valtion rahoitusohjelman. Suunnitelmassa kuvataan myös liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamisen vaikutuksia sekä suunnitelman seuranta. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tekemisestä on säädetty liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa. Suunnitelma laaditaan vuosille 2021 - 2032 ja sen on tarkoitus valmistua keväällä 2021. Valmistuttuaan liikennejärjestelmäsuunnitelma viedään valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä on toteutuessaan vaikutuksia esimerkiksi ilmastoon, ympäristöön, yhteiskuntaan, ihmisten liikkumiseen ja elinkeinoelämän kuljetuksiin. Vaikutusten arvioinnilla pyritään lisäämään ymmärrystä liikennejärjestelmän kehittämisen vaikutuksista ja tukemaan suunnittelua sekä päätöksentekoa. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa arvioidaan liikennejärjestelmälle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Liikennejärjestelmäsuunnitelmasta tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointi. Vaikutusten arviointiohjelmassa kuvataan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja sen vaikutusten arvioinnin lähtökohdat, valmistelun eteneminen, arvioitavat vaikutukset ja valmisteluun liittyvä vuorovaikutus.

Lausunto

Onko arvioinnin lähestymistapaan tai menetelmiin kommentteja tai kehittämistarpeita?

Vaikutusten arviointiohjelma sisältää varsin perusteellisen kuvauksen arvioinnin toteutustavasta ja menetelmistä. Aihetta on lähestytty systemaattisesti, eikä merkittäviä puutteita ole havaittavissa.

Suurten infrahankkeiden vaikutusten osalta arviointiohjelmassa viitataan olemassa olevien hankearviointien tulosten hyödyntämiseen. Suurten hankkeiden rinnalla KUUMA-seutu nostaa esiin tarpeen tuottaa arviointitietoa myös pienten toimenpiteiden (muun muassa KUHA-hankkeet) vaikutuksista ja vaikuttavuudesta suhteessa liikennejärjestelmälle asetettuihin tavoitteisiin. Esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien parantamisen vaikutukset muun muassa kestävään liikkumiseen ja liikenneturvallisuuteen tulisi tunnistaa ja arvioida valtakunnallisella tasolla.

Huomioidaanko vaikutusten arvioinnissa valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen näkökulmat kattavasti?

Valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen keskeisimmät näkökulmat on otettu huomioon vaikutusten arviointiohjelmassa. Näkökulmien keskinäistä painotusta tulisi kuitenkin vielä pohtia, esimerkiksi liikenneturvallisuuden näkökulma tulisi priorisoida vaikutusten arvioinnissa nykyistä korkeammalle tasolle. Henkilövahinko-onnettomuudet painottuvat enenevässä määrin alempitaisoiselle väyläverkolle, mikä tulisi tunnistaa myös valtakunnallisella tasolla.

Seutujen sisäinen saavutettavuus on otettu huomioon arviointiohjelmassa, mutta erityisesti suurten kaupunkiseutujen kohdalla tätä näkökulmaa tulisi erityisesti korostaa. Suuret kaupunkiseudut ovat merkittävässä asemassa päästövähennyksiin pyrittäessä ja kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuuden kasvattaminen näillä voimakkaasti kasvavilla seuduilla onkin erittäin tärkeää. Saavutettavuustarkasteluissa tulisi kiinnittää huomiota myös muun muassa yritysten työvoimasaavutettavuuteen, logistiikan toimivuuteen ja elinkeinöelämän kilpailukykyyn.

Minkä tyyppistä vuorovaikutusta ja viestintää toivot valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun aikana?

Kuntasektoria tulee kuulla valmistelun aikana kattavasti. KUUMA-seutu ehdottaa, että VLJS:n yhteistyöryhmään otetaan mukaan myös Uudenmaan maakunta ja edustaja jostain seudun kunnasta tai kaupungista. Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan tultaneen sisällyttämään myös kuntien vastuulle lukeutuvia toimenpiteitä, joten syvä ja katkeamaton vuorovaikutus on välttämätöntä kunnallisten, seudullisten ja valtakunnallisten näkökulmien nivomiseksi yhteen. Virallisten lausuntopyyntöjen rinnalla olisi perusteltua hyödyntää myös esimerkiksi sähköisiä kyselyjä, keskustelutilaisuuksia ja työpajoja.

Suunnitelman valmisteluun liittyvien materiaalien tulisi olla helposti saatavilla ja nykyistä näkyvämmiin esillä internetissä. Myös yhteistyöryhmän ja parlamentaarisen ohjausryhmän työskentelyn etenemisestä tulisi tiedottaa säännöllisesti ja näkyvästi.

Muita eväitä suunnitelman valmisteluun:

KUUMA-seutu korostaa, että voimakkaasti kasvavan ja kansantalouden kannalta keskeisen Helsingin seudun näkökulma ja tarpeet tulee ottaa huomioon VLJS:n valmistelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Valtion panoksia Suomen kannalta keskeisen Helsingin seudun liikenneinvestoinneissa ja MAL-sopimuksen täytäntöönpanossa tulee lisätä nykyisestä.

Helsingin seudulle yhteisesti laadittu maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma MAL 2019 toimii seudun yhteisenä tahdonilmauksena kasvavan metropolialueen kehittämisestä. MAL 2019 sisältää muun muassa laajan toimenpideohjelman priorisoituine infrahankkeineen, jonka merkitys ja perustelut tulee tunnistaa myös valtakunnallisella tasolla.

KUUMA-seutu esittää kannanottonaan seuraavien linjausten huomioon ottamista valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa:

- Pääradan kapasiteetin lisäämisen toinen vaihe (Pasila - Riihimäki) tulee käynnistää välittömästi ensimmäisen vaiheen jatkona.
- Valtion tulee osoittaa rahaa liikenneinfran pieniin kehittämishankkeisiin (KUHA) ja sitoutua liityntäpysäköintihankkeiden toteuttamiseen MAL 2019 -suunnitelmassa linjatun mukaisesti.
- Valtakunnallisesti ja seudullisesti tärkeää, MAL 2019 -suunnitelmaan sisältyvää Järvenpään ja Nurmijärven välistä logistiikan poikittaisyyhteyttä tulee edistää.

- KUUMA-seutu vastustaa tiemaksujen käyttöönottoa Helsingin seudulla. Valtion suunnasta tarvitaan instrumentteja sähkö- ja kaasuautojen yleistymisen edistämiseksi seudulla.
- Kerava - Nikkilä -radalle suunniteltua henkilöliikenteen käynnistämisen mahdollistavaa sekä Keravan ja Sipoon maankäytön kehittämistä ja asumista edistävää hanketta tulee viedä määrätietoisesti eteenpäin.
- Valtakunnallisesti ja seudullisesti tärkeää, MAL 2019 -suunnitelmaan sisältyvää Kehä IV -yhteyttä tulee edistää. Hanke tukee lentokentän pohjoispuolisen Focuksen logistiikka-alueen yhteyttä valtatie 3 suuntaan.
- Pitkälle suunnitellun Espoo-Salo -oikoradan toteuttamista tulee edistää määrätietoisesti. Rata mahdollistaisi MAL 2019 -suunnitelman mukaisen maankäytön tehostamisen Vihdin kunnan maankäytön ensisijaisella kehittämisvyöhykkeellä sekä toisi Länsi-Uudellemaalle uuden kestävän liikenteen runkoyhteyden, joka palvelisi laajasti myös muuta radanvarren väestöä.